

La no unitat d'Espanya vista per un franquista

Autor: Jaume Sobrequés i Callicó

Data de publicació: 07-06-2024

José Larraz, historiador de l'època més fosca del franquisme, qüestionava la unitat d'Espanya sota els Reis Catòlics.

El 1943, l'economista i historiador aragonès José Larraz López, membre de la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas, va escriure, tot referint-se a la no unitat d'Espanya sota els Reis Catòlics i durant els temps de la monarquia dels Àustries –és a dir, entre els segles XV i principis del XVIII– que mentre Galícia, Astúries, Lleó, Castella, Extremadura, Múrcia i Andalusia formaven part d'un únic Estat, amb fronteres comunes, Corts comunes, idèntica legislació, els mateixos tributs, idèntica moneda i també la mateixa política econòmica, no succeïa el mateix en altres indrets de la Península.

Pel qui va ser procurador en Cortes i ministre de Franco el 1939, tot just acabava la guerra civil –per tant, home compromès fins a la medul·la amb el pensament i la pitjor pràctica política de la dictadura– la realitat política en els segles referits era ben diferent, tant que no era possible parlar de l'existència d'un mateix Estat, Espanya, durant aquelles centúries.

Larraz (1904-1973) ho va deixar ben clar en el seu interessant llibre *La época del mercantilismo en Castilla, 1500-1700*, Madrid. Ediciones Atlas, 1943 en escriure: “Navarra, Aragó, Catalunya i València estaven en unió personal, sota el mateix rei de Castella, però eren Estats diferents, amb una legislació distinta [les Constitucions a Catalunya, los Fueros a Aragó i els Furs, al regne de València], distinta moneda i fronteres duaneres que les separaven de Castella (...). La unificació juridicopolítica no es va produir fins als Borbons, i, essent aquesta la realitat, no és lícit designar, ambiciosament, com espanyol allò que fa referència només a Castella”.

Per Larraz, aquesta manca d'integració dels pobles mediterranis a la política de Castella entre 1500 i 1700 ajuda a entendre moltes coses, particularment en termes econòmics.

Contra allò que serà dogma oficial del franquisme sobre la unitat d'Espanya sota els Reis Catòlics, fe que mantenen intangible els creients nacionalistes espanyols –i no només de dretes– i alguns historiadors, Larraz, insistint en la idea, va deixar escrit: “Aquest aclariment era necessari perquè la majoria dels autors que s’ocupen de l’economia castellana dels segles XVI i XVII es fan presents als ulls del públic com si s’ocupessin de tot Espanya, quan, per regla general, acostumen a prescindir d’Aragó, Catalunya i València”, és a dir, dels tres principals estats que formaren la perfecta confederació que anomenem Corona d’Aragó.

Que hàgim de recórrer a un historiador de l’època més fosca del franquisme, per combatre la colossal desinformació o ignorància volguda de l’espanyolisme actual hauria d’averkonyir una bona part de la nostra classe política, que una i altra vegada, des de les supremes tribunes de les dues institucions més representatives, no s’han cansat de proclamar l’existència d’una Espanya unitària des de fa cinc-cents anys. Acostumen a ser els mateixos que recorden amb enyor els “25 años de paz” que va viure Espanya quan manaven els seus predecessors, i els mateixos –alguns es troben avui en un procés accelerat de reconversió, cosa sempre benvinguda– que, el seu dia, per defensar la centenària unitat d’Espanya, amenaçada de mort, van donar suport –aleshores il·lusionant– a l’aplicació sense pal·liatius de l’article 155 d’una Constitució que voldríem en avançat procés d’extinció.

En un altre ordre de les coses, Larraz, jo diria que contra el corrent historiogràfic més generalitzat d’aquella Espanya dominada ideològicament per la doctrina franquista, va gosar denunciar la política econòmica grandiloqüent de la monarquia castellana en relació amb Amèrica, basada en uns objectius desmesurats, “d’estimació hiperbòlica de les possibilitats nacionals de caràcter econòmic i de grans errors en aquest àmbit”. La conclusió, en versió original, és suggeridora: “Con Don Quijote solo no se puede mantener un dilatado imperio”.

Jaume Sobrequés i Callicó

Podeu llegir l'article origina a través del següent enllaç:

<https://www.elpuntavui.cat/opinio/article/2350934-la-no-unitat-d-espanya-vista-per-un-franquista.html>